

TAULA D'EMERGÈNCIA CLIMÀTICA

Informe de la sessió del 17 d'octubre de 2019

ÀMBIT: **CULTURA I JUSTÍCIA CLIMÀTICA GLOBAL**

Referents:

Teresa Franquesa, directora d'Estratègia i Cultura de Sostenibilitat

David Llistar, director de Serveis de Justícia Global i Cooperació Internacional

SITUACIÓ ACTUAL

La cultura és un element clau per afrontar la crisi climàtica, atès que el context cultural és el marc de referència que modela la manera de viure i d'actuar de les persones. Tenim el repte de transformar una cultura basada en el consum creixent d'energia i recursos, que n'ignora els efectes indesitjables, tant sobre els ecosistemes com sobre les societats i territoris més vulnerables, en una cultura que reconegui els límits planetaris i aboni formes de vida sostenibles.

L'educació, la comunicació i el foment de l'acció ciutadana són instruments fonamentals per progressar en aquest camí. La implicació de tothom i la cooperació entre ciutats i regions, pot permetre que el canvi que necessitem sigui real.

Des de l'aprovació del primer *Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat* el 2002, la **xarxa Barcelona + Sostenible**, formada pels signants, és una peça clau d'aquesta transformació cultural. Els projectes ciutadans pel clima són un molt bon exemple de coproducció.

Per facilitar i fomentar l'acció ciutadana, s'ha establert **una convocatòria específica de subvencions** amb l'objectiu de donar suport als projectes que promoguin la reducció de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, l'adaptació de la ciutat al canvi climàtic i la justícia climàtica. Es seleccionen projectes cooperatius d'un mínim de 3 organitzacions, i els projectes són subvencionables fins al 80%, amb un màxim de **20.000 euros per projecte**. Així mateix, en matèria de justícia climàtica global, existeixen subvencions destinades a donar suport a organitzacions de justícia global (0,7% del pressupost municipal) destacant la protecció a defensores ambientals en països del Sud, o aquelles que posin de relleu el nexa entre crisi climàtica i les migracions.

Dins la xarxa B+S hi ha programes de suport específic a les escoles i als comerços. **Escoles+Sostenibles** és un programa amb 20 anys de trajectòria i participat per més del 50% dels centres educatius de la ciutat. els quals estan incorporant la sostenibilitat conceptualment i en les pràctiques educatives, entenent la implicació de l'alumnat com a element clau. Així mateix, a través dels programes d'**Aprenentatge i Servei** (amb ONG, universitats i instituts de secundària) es fomenta l'aprenentatge i el servei dels estudiants a la comunitat en aquest

camp. El programa **Comerç+Sostenible**, per la seva banda, procura suport i estímul a les bones pràctiques de sostenibilitat en els establiments de la ciutat, a través del treball amb gremis i associacions. A més, es procura **visibilitzar els compromisos, les accions i les bones pràctiques** dels diversos actors, amb distincions del dia del medi ambient i la publicació de bones pràctiques.

A més, Barcelona compta amb el programa **Barris+Sostenibles** per enfortir la **xarxa comunitària** a escala de barri i generar diàleg, divulgar coneixement d'una manera propera, i fomentar i estimular l'acció. En l'àmbit de districte hi ha equipaments que poden fer de catalitzadors, com ara les **aules ambientals** (Bosc Turull, Sagrada Família, Centre Cívic Can Deu, Casa de l'Aigua) o els **punts d'assessorament** energètic. A escala de ciutat, es disposa d'equipaments ambientals de referència: **la Fàbrica del Sol**, el Centre de la Platja, etc.

El compromís internacional de Barcelona, s'expressa en el suport a organitzacions de justícia global. la cooperació tècnica amb ciutats de països del Sud Global en temes com la mobilitat. i en vetllar per a que el conjunt de polítiques públiques de l'Ajuntament i les actuacions d'actors de la ciutat s'alineïn amb la justícia global tot i reduint la petjada climàtica

Tanmateix, el repte de la transformació cultural és ingent, i tots els esforços són pocs. Necessitem estendre el coneixement i facilitar la presa de consciència en totes les persones, organitzacions, institucions i empreses perquè cadascuna assumeixi la pròpia responsabilitat i, conjuntament, s'assumeixi la responsabilitat de la ciutat en minimitzar els eu impacte i revertir el deute ecològic.

Dades rellevants:

- **+ de 1100 membres a la xarxa B+S, entre ells 400 centres educatius**
- **10 aules ambientals en 8 districtes**
- **Anualment, més de 100.000 persones individuals fan us dels serveis i les activitats culturals de sostenibilitat de la ciutat**
- **Subvencions per a projectes ciutadans pel clima**
- **Pressupost per justícia global: 0,7% dels ingressos propis de l'Ajuntament, al voltant dels 7 milions d'euros reservats per la convocatòria anual de subvencions. 350 expedients vius.**

I QUÈ EN DIU EL PLA CLIMA?

Com a objectius estratègics pel 2030 estableix.

- Destinar 1,2 milions d'euros en subvencions per a projectes col·laboratius ciutadans.
- Disposar d'un equipament cultural ambiental per districte

REPTES MÉS RELLEVANTS

- **Contrarestar els missatges predominants que fomenten el consum i la producció acrítica i sense límits**
- **Trobar vies per arribar a tothom, a tots els barris, i suscitar el compromís i la resposta en els diferents sectors de la població.**
- **Afermar l'educació per la sostenibilitat i la justícia global al sistema educatiu formal.** Prioritzar enfocaments de participació i apoderament dels joves. Potenciar la formació del professorat.
- **Incorporar els reptes de la sostenibilitat i l'emergència climàtica en el debat cultural. Guanyar complicitats** amb intel·lectuals, artistes, professionals del cinema, ràdio, televisió, *influencers*, comunicadors i creadors d'opinió en general.
- **Facilitar el desenvolupament de projectes col·lectius** d'aprenentatge/acció i estimular la implicació de persones i organitzacions.

ALGUNES ACTUACIONS CLAU

- **Enfortir el suport a l'acció climàtica de centres educatius, organitzacions i empreses, i difondre de manera proactiva** a través dels mitjans de comunicació i les xarxes socials les millors pràctiques i alternatives que es duen a terme a les escoles, les associacions, les administracions i les empreses. Posar de manifest els beneficis col·lectius.
- **Promoure l'acció climàtica al territori. Disposar a cada districte d'un equip de referència i d'un equipament de cultura ambiental** com a vectors d'informació, formació, participació, capacitació i acció ciutadana.
- **Incorporar informació i debat sobre canvi climàtic i models de futur a la programació de Cultura** i amb la implicació dels equipaments culturals (biblioteques, museus, centres cívics, casals, espais joves...)
- **Crear una nova modalitat específica sobre justícia climàtica** en la convocatòria de subvencions de justícia global
- **Fer una crida d'emergència climàtica humanitària** (zones que requereixen urgentment ajut a causa dels efectes del canvi climàtic).
- **Seguir aprofundint en el coneixement del deute ecològic/climàtic de la ciutat i provocar reformes per reduir-lo.**

CORRESPONSABILITAT

- **Mitjans de comunicació**
- **Sistema educatiu**
- **Agents ciutadania**
- **Escoles, instituts, universitats i organitzacions d'educació no formal.**
- **Administracions públiques d'escala superior.**

APORTACIONS A LA SESSIÓ DEL 17 D'OCTUBRE

REPTES MÉS RELLEVANTS REVISATS

1. **Ser coherents entre allò que diem i allò que fem.** Fer més pedagogia interna dels compromisos adquirits en relació al canvi climàtic com a administració/entitat/empresa.
2. **Trobar vies per arribar a tothom**, a tots els barris, i suscitar el compromís i l'acció en els diferents sectors de la població.
3. **Incorporar els reptes de la sostenibilitat i l'emergència climàtica en el debat cultural.** Guanyar complicitats amb intel·lectuals, artistes, professionals del cinema, ràdio, televisió, *influencers*, comunicadors i creadors d'opinió en general.
4. **Afermar l'educació per la sostenibilitat i la justícia global al sistema educatiu formal.** Prioritzar enfocaments de participació i apoderament dels joves. Potenciar la formació del professorat.
5. **Facilitar el desenvolupament de projectes col·lectius** d'aprenentatge/acció i estimular la implicació de persones i organitzacions.

ACTUACIONS CLAU REVISADES

1. **Enfortir el suport a centres educatius, organitzacions i empreses, i difondre les millors pràctiques**

COM

- Seguint amb els programes de suport i convocatòries de subvencions.
- Afavorint projectes d'Aprenentatge Servei de temàtica climàtica; aprofitant els treballs de recerca de secundària; creant un premi de treball de recerca sobre els reptes climàtics.
- Fent més difusió dels recursos existents i de les entitats de cooperació per la justícia climàtica a les entitats de l'àmbit ambiental.
- Oferint ajuts econòmics a les escoles més vulnerables per que tinguin contacte amb la natura.

QUI

- Ajuntament amb línia de subvencions i programes de suport a escoles, comerços i entitats.
- Organitzacions, empreses, centres educatius, universitats

2. **Promoure l'acció climàtica al territori. Un equip de referència i un equipament a cada districte que fomenti la participació activa de les entitats**

COM

- Creant un portal web que centralitzi la informació/comunicació para difondre accions que associacions i entitats que treballen en el territori estan fent per poder lligar oferta i demanda.
- Aprofitant festes i esdeveniments per entitats de barri per promoure l'acció climàtica.

- Bonificant les bones pràctiques que promouen el consum responsable: com per exemple ús de Sistemes de Devolució Dipòsit i Retorn (SDDR); ús de transport públic; ús de la bicicleta.

QUI

- Ajuntament de Barcelona
- Equipaments ambientals de referència
- Associacions de barri, comerços
- Àrea Metropolitana de Barcelona

3. Incorporar informació i debat sobre canvi climàtic i models de futur a la programació de Cultura.

COM

- Fent una estratègia de comunicació específica. Emprant canals i intranets ja existents (Cat salut /Canal metro) per difondre informació sobre canvi climàtic.
- Informant en positiu, amb contundència i rigor, sense obviar el problema, fent balanç entre la gravetat del problema i la solució. Oferint informació completa i dades (ex. Morts per onades de calor). Cal que la Declaració d'emergència climàtica s'acompanyi d'una visualització del futur "en positiu" per incentivar l'acció. Estem d'emergència però si actuem estem a temps.
- Fomentant l'esperit crític, la pro-activitat (i l'activisme) en la ciutadania.
- Entrenant el pensament sistèmic de la realitat, incidint en el canvi d'hàbits. També cal que la ciutadania demani compromís polític i proactivitat a les institucions.

QUI

- Ajuntament de Barcelona
- ICUB
- Intel·lectuals i artistes

4. Aprofundir en coneixement del deute ecològic/climàtic de la ciutat i provocar reformes per reduir-lo

COM

- Deixant clara la dimensió i gravetat del canvi climàtic.
- Qüestionant el model alimentari, energètic, turístic i les infraestructures associades.
- Entenent que cal deixar de créixer i és un canvi paradigmàtic.
- A escala de barri: els equipaments ambientals poden jugar un paper important.

QUI

- Universitats
- Ajuntament de Barcelona (Promoció econòmica, Justícia Global, Ecologia Urbana)
- Associacions professionals
- Generalitat de Catalunya

5. Comunicar per contrarestar els missatges predominants que fomenten el consum i la producció acrítica i sense límits i la confiança cega en la tecnologia.

COM

- Promovent la coherència entre les polítiques, la gestió i la comunicació. Predicant amb l'exemple.

QUI

- Ajuntament de Barcelona
- Mitjans de comunicació (televvisions, ràdios, xarxes socials, etc.)
- Entitats i agents socials

Altres aportacions

Dret a la Natura

- Es demana que Barcelona sigui el primer municipi d'Europa en concedir drets jurídics a la Natura en l'ordenament i en les polítiques municipals.

Canvi climàtic i població vulnerable

- Cal que les polítiques de mitigació i adaptació al canvi climàtic tinguin en consideració a la població més vulnerable en les conseqüències de les actuacions que s'empenguin (per exemple: afavorint els vianants i el verd, sovint pugen els preus dels habitatges dels barris on s'han fet aquestes actuacions, causant gentrificació i expulsant la població que no pot pagar).

Relleu generacional

- Per entomar els reptes del canvi climàtic és desitjable un relleu generacional amb noves maneres de fer. Calen nous lideratges que no estiguin influïts per esquemes mentals arrelats en el paradigma del creixement.

Àmbit d'actuació

- Considerar els àmbits territorials més enllà del municipal (metropolità, català) en les actuacions d'emergència climàtica. Com a Ajuntament de Barcelona coordinar i influir (fer lobby) en aquests àmbits territorials.